

Paikystės lipo prie tavęs kaip įkaitusi asfalto derva prie padų, kaip visų spalvų ir rūšių dažai prie pirštų ir lygiai taip pat nenorėjo nusiplauti – nors su oda nuplėšk. *Tai užkietyta šito vaiko širdzis, niekap neacilaidza, kap kokia užkeikta rupūžė – šnekėk nešnekėjus – vis vien nieko negirdzi!!!* – kiek kartų motina stovėjo rankomis įsitvėrus klubų – sau būdinga poza – niekaip neįstengdama suvokti, kad gali būti ir tokių vaikų, ir dar mergaičių, kurios nepaklūsta jos valiai, nors ir rykšte plaktum, ir rūsyje su bulvėmis ir varlėmis uždarytą laikytum, ji tylės ir vis tiek savo darys.

Ypač siutino motiną tai, kad *užsidugninus* velniai žino kur laiku neateidavai pietų ar vakarienės: *Raikia nor rožų gerai kailį atvėlėc, tai mustos paskavojus visokius balvonus paisyč. Visi česu ateina prie stalo, o šitos kap nēr, tep nēr! Cūgliais tu jų inžabok ir vis ciek neužlaikysi!*

– O aš niekada jai nepaklūsčiau, nuo tos dienos, kai išvažiavai, tarsi apsedimo apimta, nors ir patyliukais, bet priešgyniavau kiekviename žingsnyje, – nekenčiau jos, kad išsiuntė tave už vandenyno. Tik Tadulis mane suprato... – tęsiu nelabai tikra, ar sesė manęs klausosi, ar jai svarbios mano šnekos dabar, kai ji rieda namo, jaunystės link, vis labiau nuliūsdama, vis kiekiau suspausdama lūpas.

– Taduuuuuulis... duok lašelį vandens... Tadulis mane mylėėėėėėjo labiausiai, net už tėvelį stipriau, – sako sesė ir nuryja per šiaudelį kelis gurkšnius. – Turėjau jį palikti, turėėėėėjau kuo toliau pabėėėėėgti, man nebuvo kitoooooos išeities... Bijojau, kad jis ko blooooooogo sau nepasidarytų... Jis net manė, kad tuuuuuu... – sesuo pasisuka ir ilgai

*cūgliais – žagslais
rožų – karta*

žiūri į mane lyg matytų pirmą kartą gyvenime, lyg vedžiotų žvilgsniu per skruostus, blakstienas, smakrą, ieškodama kokio nors atspirties taško, o paskui, jo neradusi, atsidūsta: – Dieve, Dieveeeee, kaip man buuuuuuuvo jo gaila... kaip viskas susipyyyyyyne...

– Tadulis suprato mano įsiūtį, nedraudė piešti, – priešingai – ir dažų pripirkdavo, ir popieriaus, ir nuo motinos rūstybės slėpdavo, o tų slaptavičių mudu turėjom ne vieną, tu jų nežinai... – žiūriu į seserį kaip pranašesnė konkurentė, kuri nors ir vėliau atėjusi į Tadulio gyvenimą, suteikė jam daug daugiau paslapties.

– Slaptų vieteeelių... Pati geriausia – po pirties stoo-oogu, kur motina laikydavo visus senus bulvių krepšius, sulūžusias pakooooooojas, suskilusias geeeeeeldas... Ji nieko neišmesdavo, manė, kad dar viską galima sutaisyyyyyyti, sulopyti, bet pamiršdavo kur ką padėjusi ir dūlēēēēējo tie rakandai, ir ne tėveeeelis, o vorai loooooopė krepšių kiau-ryyyyymes ir suposi juose muuuuusių prisigaudę, o mudu su Taduliu pakeldavom tokį kreeeeepšį ties pačioje pakraigėje esančiu plyšiu ir žiūrēēēēēdavom pro voratinklius į saulėtekį – koooooookia grožyyyyybė!

– Tai ir tu su juo lipdavai ant pirties?! – negaliu patikėti, kad sesei Tadulio man įrengta slaptavietė – visai ne naujie-na. Juk tai buvo mano pirmoji „dirbtuvė“! Lig šiol atsimenu tą specifinį su dulkėmis, ajerais ir visais kitais įmanomais pirties kvapais sumišusį terpentino kvapą. Uodžiau jį kaip koks alkoholicas, svaigdama ir alpdama iš laimės, jeigu tik Tadulis parveždavo iš Suvalkų „tikrų“ – aliejinių – dažų ir

terpentino teptukams valyti. Jis žiūrėdavo su švelnia šypse-
na į mano neslepiamą laimę, į jo paties iš plastmasės lakšto
iškirptą „paletę“ ir eidamas prie savo darbų tik primindavo,
kad prinešė nereikalingų skudurėlių nusivalyti rankoms,
kad pernelyg neišsitepliočiau, o tai motina pastebės dėmė-
tus delnus ir drabužius, ims bartis, o barnių jis negalėjo pa-
kęsti. *Vakarop užsuksiu pasižiūrėti, ką nutapei*, – pažadėdavo
jis. Ir visada ateidavo.

– Kiekvieną vaaaaasarą, kiekvieną vaaaaasarą, kol tavęs
dar nebuvo, kai tik nurimdavo namiškių atoooooodūsiai,
lėkdavom vienmarškiniai... – traukinys, vežantis sesę atga-
lios, stabteli ilgėliau ten, kur vaizdai už lango teikia jai pas-
kutinį kartą saldų laimės virpulį.

Ji šypsosi, snūduriuoja, plūduriuoja it valtėlė prie ežero
kranto, nes saulėtekiai su Taduliu ilgai niekam nekėlė jokio
nerimo ir būtų pasilikę tik vorams ir paežerės paukščiams
žinomas trumpų vasaros naktų dienoraštis, jeigu ne tas go-
dumas.

– Ak, jei ne mano aaaaaaalkis, gal nebūčiau išlėėėėėkus
už jūrų maaaaarių, bet aš taip troooškau mylėėėėti ir mylė-
jau juos abu, o jie juk vyyyyyyrai, jie nenorėjo manim daly-
tis... Nesumojau, ką daryyyyyyyti, pabėgau... Labai norėjau
gyveeeenti, norėjau pamatyti, kaip tu aaaaaaaaugi...

– O daržinėje, nuo Grigaičių pusės, kur pro mažąsias
dureles žiemą niekas nevaikščiojo, ar buvai? – klausiu sesės
įtartinai, visai nekreipdama dėmesio į jos žodžius, nes nesu
linkusi dalytis savo paslaptimis net ir su ja, net ir su mirš-
tančia.

25.

Atleisk, motin, negaliu tau pasakyti, kad pirmojo tavo laiško Maestro beveik nesiklausė, ar bent apsimetė nesiklausęs.

– Tegul džiaugiasi, kad pastojo... – burbtelėjo, – kitos dėl mano sėklos keliais šliaužiojo apie namus, savaitėm maldavo, kad vaiką joms užtaisyčiau, o šita kaimo merga dar, matai, kažko nepatenkinta. O gal jis visai ne mano? Tokiai kalei kaip ji vieno šuns tikrai neužteko, galvą guldaui, kad ji davėsi už kiekvieno krūmo su kiekvienu bernu...

Nežinau, motin, kiek tiesos jo žodžiuose, bet išėjau. Nežinau, ką rasiu sugrįžus su antru laišku, – jeigu iš viso kada nors jį nunešiu. Galbūt istorijai Maestro nepaliks daug savo pastarųjų metų paveikslų, nes liko siautėdamas. Gal gers iki sąmonės netekimo ir nusibaigs susmukęs tarp molbertų. Gal būsiu dėl to kalta, bet žurnalistai niekada nežinos, kas nutiko, rašydami straipsnį *Didysis Spalvų Maestro sunaikino visus savo darbus*.

Dėl to, žinoma, nesigraušiu. Meno istorija nebus daugiau nukentėjus už tave, motin. Visi didieji kopė į šlovę, pasiklodami po kojomis kitų meilę ir neapykantą. Nedaug knygų apie jų aukas, bet daug – apie jų pateisinamą (?) žiaurią savimeilę ir puikybę.

Maestro – idealus talentingo ciniko pavyzdys. Žinai, ką jis pasakė? *Man dar ūsai nebuvo prasikalę, o aš jau žinojau, kad būsiu didis!* Ir parodė septyniolikmečio dienoraštyje dailyrasčių įrašytus sakinius: *Tikiu savimi, po perkūnais, ir*

pasieksiu aukščiausią meno viršukalnę. Būsiu ne garsus kaip koks Wyspianskis, bet visame pasaulyje ŽINOMAS. Spjaunu į visokius erotinius seilėjimusis, į panelių ašaras ir norą mane supančioti. Didžio žmogaus tai neverta. Yra knygos ir yra tapyba, visa kita – velniop!

Pasipūtęs, viskuo aprūpintas *perspektyvus* vienturtis į tavo, motin, kaimą atvykstantis pavasaroti su baltakelniais, neprastas vietas liaudies Lenkijos pramonės struktūrose turinčiais tėveliais (*tėvas ty kokio svarbaus fabriko direktorus buvo, o motka cik tep dzidėly ponių vaidzino, ba ir jų tėvai bagoci buvo, prieš karų visi sykiu atvažinėjo vasaroc*), kurie tuo metu kruopščiai slėpė, o vėliau, kai jau erelis valstybės herbe atgavo karūną, labai didžiavosi, kad jų kilmės Zadora herbe nuo 1399 puikuojausi ugnimi spjaudantis gauruotas liūtas.

Ko tu tikėjais, ilgakase, plačiapade mergiote, šerpeto-tais nagais, karvės pienu dvelkiančiais delnais, jokių kremų nemačiusiais skruostais, besiglaustydama prie šimtmečiais Varšuvos elito kvapų prisigėrusio, mėlynkraujo ponaičio?

Aš nežinau, kas būtų buvę, jeigu...

Su savo absoliučia klausia motina gal būtų baigusi mokslus ir tapusi Operos soliste, o gal tik likusi namų šeimininke ir visą gyvenimą pakentusi siautulingas Maestro nuotaikas.

Tačiau to „kas būtų buvę“ turbūt nesvarstė nei jis, nei tu, motin. O gal priešingai – visą gyvenimą, kiekvieną laisvesnę akimirką modeliavai savo neišsipildžiusias svajones. Iš kur man žinoti...

Mudvi su sese tikrai to nesvarstėme.

Išėjau iš jo namų dar ir todėl, kad įgriso jo nuolatos kartojama frazė: *Puiki grožio ir bjaurasties dermė. Kaip tu ir aš.* Bjaurasties visą laiką buvo per daug. Bent jau jo gyvenime. Aš prie jos nepratusi. Tai pelkė, motin. Ji traukia. Ji sugeria šviesą, nualina, sendina sielą be laiko, be saiko. Geriau jau baltos, sterilios Pijaus kambario sienos, baltos sofos, baltas stalas, balti jo tėvų chalatai...

Na taip, greitai ta švari monotonija ima varyti iš proto, nes juk aš – tavo kraujo, o tu – ne šventoji, motin. Pati sakei. Daug ir nutylėjai. Daug ko ir Maestro prikalbėjo. Bet viena žinau, buvai ištikima jam visą gyvenimą. Mylėjai tik kartą. Gimdei vieną po kito vaikus, bet tėvas tebuvo šuva, nuolatos laižantis tavo žaizdą, užlopančią ją vis nauja gyvybe po širdimi – kad šiek tiek aprimtum, kad liepsnos prigestu, kad neprarytų tavęs kartu su visa gimine, sodyba ir geru Rekrūto vardu. Pyktelėjęs tėvas gal ir galėjo tave pavadinti kale, bet juk jis nemokėjo pykti ir tokių žodžių nebuvo išta- ręs net ir Valei, su pilvu prie altoriaus žengiančiai.

O Maestro tokios teisės neturi. Taip šitam pasipūtusiam ožiui ir pasakiau. Ir ne aš jo ilgėsiuos, o jis manęs. Ir tik nuo mano, o ne nuo jo norų priklausys, ar kada užsuksiu į jo irštą, ar ne.